

Mitä sinä voit tehdä törmäpääskyn hyväksi?

Eteläisessä Suomessa suurin törmäpääskyjen huolenaihe on lakisääteinen hiekkakuoppien velvoitemaisemointi. Maa-aineslain mukaan hiekkamontut on maisemoitava, kun maa-aineksen ottolupa umpeutuu, ellei jälkihoitotoimenpiteiden suorittamiselle ole maa-ainesluvassa määrätty muuta määräaika. Mahdollisia pesimäkolonioita voidaan kuitenkin suojella lain puitteissa. Alla on ohjeita, kuinka sinä voit vaikuttaa törmäpääskyjen pesimäpaikkojen säilymiseen.

Ennakointi on tärkeää

- Ole yhteydessä kunnan maa-aineslupaviranomaiseen (yleensä rakennustarkastaja tai ympäristösihteerin) ja pyydä häntä huomioimaan törmäpääskyjen pesimäkoloniat maa-ainesluvuissa. Kunta vastaa lupa-asioista, joten huomioiminen on syytä kirjata jo ennakkoon kaikkiin kunnan alueella tehtyihin lupapäätöksiin. Tärkeää on nimenomaan ennakoiminen.
- Jo myönnettyjen maa-aineslupien osalta kannattaa ottaa yhteys sekä maa-ainesluvan haltijaan (useimmiten myös maanomistaja) että kunnan maa-aineslupaviranomaiseen, mikäli jokin hiekkamonttu aiotaan maisemoida lähiaikoina ja siellä pesii törmäpääskyjä. Maa-ainesluvan haltijalle kannattaa ilmoittaa, että jälkihoiton yhteydessä törmäpääskyn pesäkoloniat voidaan säästää maa-ainesluvan maisemointimääräyksiä muuttamalla. Mikäli et tunne maa-ainesluvan haltijaa, voit selvittää asian kunnan maa-aineslupaviranomaiselta.
- Elinvoimaisena – ja näin ollen eräänlaisena rajana – voidaan käyttää kymmenen pesäkolon seinämää. Kaikkia yksittäisiä koloja ei voida huomioida, sillä pääskyt voivat pesiä hyvin laajalla alueella.
- Tee kunnan maa-aineslupaviranomaiselle pesimäpaikasta kirjallinen esitys, jossa mainitaan pesimäpaikan lisäksi käytössä olevien kolojen lukumäärä. Lisäksi on syytä piirtää kartta, josta näkee kolojen sijainnin. Kannattaa myös antaa suositukset alueen leveydestä (metreinä), mitä suositetaan jätettävän maisemoimatta. Tämä tiedonanto kannattaa toimittaa myös maanomistajalle ja alueelliselle ympäristökeskukselle.

Turvallisuuskysymykset on huomioitava

- Maa-ainesten ottoalueiden maisemointien eräänä tärkeimpänä seikkana on turvallisuuden takaaminen. Jyrkät ja toisinaan jopa kymmeniä metrejä korkeat seinämät ovat turvallisuusriski, minkä vuoksi seinämien loiventaminen on tarpeellista. Kun törmäpääskyseinämiä säästetään, turvallisuus on taattava riittävin toimin esimerkiksi aitaamalla ja varoituskylteillä.
- Maanomistajalla säilyy vastuu alueen turvallisuudesta ”hamaan loppuun saakka”. Korkeat pystysuorat seinämät on käytännössä pakko aidata turvallisuuden parantamiseksi.
- Kolonioiden säilyttämisen vastuutaho voi olla esimerkiksi kunta, mikäli sekä alue että maa-ainesottolupa ovat kunnalla.

Maisemoinnin tarkoituksena myös ympäristötekijät

- Turvallisuuskysymysten lisäksi maisemoinnilla on merkittävä rooli ympäristönsuojelussa. Käytännössä velvoitemaisemoinneilla suojellaan muun muassa pohjavesiä.

Kotitarveottajat avainasemassa

- Törmäpääskykolonioiden säilyttämisessä kannattaa kiinnittää erityistä huomiota satojen kotitarveottoalueiden omistajiin. Maa-aineslupaa ei tarvita yksityisalueille, jotka tulkitaan kotitarveottoalueeksi. Tällöin ei ole lainkaan maisemointivelvoitteita ja koloniat voidaan säästää vapaasta tahdosta vaikka vuosikymmeniä. Kotitarveottoalueiden perustamisella on ainoastaan ilmoitusvelvollisuus, mikäli alueelta aiotaan ottaa enemmän kuin 500 kuutiometriä maa-ainesta. Tällaisia törmäpääskylle sopivia pesimäpaikkoja on Suomessa ilmeisesti tuhansia, mutta niitäkin koskevat turvallisuuskysymykset.

Koloniat rauhoitettu pesimäaikaan

- Pesimäaikaan törmäpääskykoloniat ovat luonnonsuojelulain mukaan rauhoitettuja, mutta maa-ainesluvan haltijalle kannattaa ilmoittaa mahdollisesta yhdyskunnasta.

Lyhyt ohje viranomaisille

- 1) Törmäpääskykoloniat on syytä huomioida kaikissa myönnettävissä maa-ainesluvista jo ennakkoon.
- 2) Jo myönnettyihin maa-aineslupiin voi tehdä muutoksen maisemointimääräykseen, mikäli alueella pesii pääskyjä maa-aineksen ottamisen loputtua.
- 3) Mikäli jokin seinämä säästetään maisemoinnilta, maanomistajalla säilyy vastuu alueen turvallisuudesta.

Tulosta tämä ohjeistus kaksipuoleisena ja toimita se kunnan maa-aineslupaviranomaiselle, maa-ainesluvan haltijalle sekä kotitarveottoalueiden omistajille.